

בענין
ליקוי חמה

*The Solar Eclipse...
A Torah Perspective*

Rav Zalman Hillel Fendel z"l

©
fendel700@gmail.com

The Torah's Perspective on the Solar Eclipse¹

תנו רבנן, בזמן שהחמה לוקה - סימן רע לעובדי כוכבים, לבנה לוקה - סימן רע לשונאיהם של ישראל... ובזמן שישראל עושין רצונו של מקום אין מתיראין מכל אלו. (סוכה כט, א)

No pictures have done justice to the awesome appearance of the solar eclipse. Totality may be observed, but apparently cannot be photographed. Absence can't be recorded on camera. The sun is black; its corona shines forth around its blackened face. Rays of light and a missing sun cannot properly be photographed.

In the Talmud, a solar eclipse is named a "smitten sun" and is a סימן רע לאומות העולם; a lunar eclipse is a "smitten moon" and is a סימן רע לישראל. Eclipses are predictable. Many have wondered how an expected occurrence can be a סימן רע.

Chazal instituted brachos upon the sighting of natural wonders, yet the Gemara does not mention a bracha recited upon observing an eclipse. Why was a bracha not instituted upon observation of an eclipse? Moreover, eclipses, which are predictable, were necessarily incorporated within the creation of the luminaries. Why, then, does the Talmud not include eclipses together with observations of mountains and rivers, cliffs and oceans, upon which one recites the bracha עושה מעשה בראשית?

Perhaps a bracha cannot be recited upon absence. A *missing* sun is not a phenomenon that warrants praise. It is a סימן רע. A bracha is not recited upon observation of *tohu v'vohu*. Moreover, עושה מעשה בראשית is recited upon events that depict a portrait of the world at its creation. The *luminaries* were certainly not created in a situation of eclipse, when they do not *radiate*. Thus, an eclipse is not reminiscent of creation.

The סימן associated with an eclipse can be likened to astrological predictions - the "reading" of mazalos. The cycles of constellations are predictable, and were necessarily integrated within the creation of the stars. How can a sequence that was established during the initial creation be a predictor of current and future events?

The sun, moon, stars and planets appear to revolve around the earth. They each have two distinct cycles. There is a daily cycle - the sun, moon, stars and planets rise and set daily. And there is a yearly cycle of the sun, a monthly cycle of the moon, and periodic

¹ Rav Fendel z"l penned this article after observing the Total Solar Eclipse of 2017.

cycles of the stars and of each of the visible planets. The sun, moon, and planets appear to travel along the ecliptic, which corresponds to the *galgal hamazalos*, the zodiac, a band of stars that cross twice directly above the equator and above all points 23.5 degrees north and south of the equator – the tropics. The Rambam writes that during the post-mabul era this strip of stars was imaginarily divided into twelve parts coinciding with the position of the sun during each of the twelve months. Groups of stars within each part were noticed as appearing to have distinct images, which came to be known as the twelve mazalos.

The patterns and images associated with the stars appear consistent from year to year. But in reality they are not. There are two factors that affect the images of each of the twelve mazalos.

Firstly, seven “wandering stars” pass through the path of the ecliptic – Sun, Moon, Venus, Mercury, Mars, Jupiter and Saturn. The positions of each of these “stars” amongst the stars of the ecliptic change constantly. Thus, although the mazal of Nissan is טלה – “lamb”, and during Nissan the sun appears to travel along stars which seem to form a pattern of a “lamb”, the image of the “lamb” is not identical from year to year. The position of any of the “wandering stars” may alter the image of the “lamb” from day to day and from year to year.

Moreover, the stars slowly change their position due to the “precession of the equinoxes”. The stars appear to slowly revolve around earth, moving approximately one degree every seventy years, and complete their revolution once every 25,000 years. Therefore, writes the Rambam, the images of the mazalos were accurate only during the immediate post-mabul era, when stargazers drew the mazalos’ imaginary patterns. In the present era, the stars situated within that section of strip that the sun appears to travel during the month of Nissan no longer resemble “lamb”. Stars situated within each of the twelve parts of the ecliptic change every seventy years. Thus, the pattern of stars associated with each of the twelve months is unlike during each human lifetime.

An astrologer who “reads” the images of the stars must take into account the positions of planets wandering within the constellations, and must take note of the generational change of the formation of each of the twelve mazalos. Perhaps the gradual change of the appearances of the twelve constellations, which have been totally transformed since the era of the mabul, has rendered the ancient readings of astrology to now become useless.

The positions of the stars and planets may be charted from the moment of creation until the end of time, and the images formed by their positions along the path of the ecliptic may

be mapped out for any future year or period. Assuming that these images foretell events and occurrences, the “reader” of these images is not a predictor of future events. He is rather merely perusing a star map and seeing the images that the stars are certain to form at any future date.

How, then, can the Gemara (Sukkah 29a) inform בשביל ארבעה דברים חמה לוקה – “Because of four transgressions is the sun smitten...”? How can a predictable eclipse serve as punishment?

Perhaps the punishment of the eclipse is not the eclipse itself, but rather the *fear* instilled by a world suddenly turning dark. Even now, a solar eclipse evokes fear of blindness. Fear is a form of suffering, and is thus necessarily *schar v'onesh*. The Gemara therefore concludes: בזמן שישראל עושין רצונו של מקום אין מתיראין מכל אלו – *When Israel fulfills the Will of the Omnipresence they do not fear from all this*. Hashem does not instill fear within the righteous.

Thus, סימן רע and בשביל ארבעה דברים חמה לוקה are unlike. סימן רע refers to the celestial image of the eclipse. בשביל ארבעה דברים חמה לוקה refers to fear instilled by its terrestrial effects. Only a total eclipse instills fear. During totality the entire horizon reddens, temperature drops, stars appear, the sun turns black, crickets chirp and chickens roost.

A tzadik does not fear nature. He fears its Creator. מאותות השמים אל תחתו – *Do not fear the celestial symbols of the skies (Yirmiya 10:2)*. Rather, fear the *Architect* of those symbols.

The Chofetz Chaim is said to have encouraged viewing the eclipse of Nissan 1912 so that each observer would personally bear witness that the sun is not a deity. *Beholding* a solar eclipse is evidence of the falseness of its worship. A deity does not blacken its face. Viewing the sun’s corona during totality is analogous to viewing a lion’s mane without the lion. Thus, although images of the sun and celestial bodies may not be drawn, totality presumably may be photographed. A picture of totality is not an image of the sun. It is an *absent* sun.

Knowledge of the solar eclipse *cycle* is testimony to its Creator. An expectable eclipse is evidence that the light of the luminaries are governed by their Maker Who charted their courses, and not by the luminaries themselves.

Additionally, a solar eclipse is testimony to creation. Both the sizes and orbits of the sun and moon, seemingly unrelated celestial bodies, are perfectly symmetrical. את שני מאורות הגדולים – The luminaries were created identical. Even after the moon was reduced, the proportions of the sun and moon remained unchanged. The moon was minimized and was

moved closer to earth in the exact same proportions (400 measures). The size of the moon therefore appears identical to the size of the sun, and covers the face of the sun in its entirety at eclipse.

Knowledge of solar and lunar cycles quashes philosophies of idolatry. Celestial bodies are following routes programmed by their Creator. Indeed, Meiri states that the mitzvah to calculate tekufos and mazalos includes calculating eclipses. Accurate calculations of tekufas and mazalos predict eclipses; the eclipse's arrival proves the correctness of their computations. (Compare to Einstein's Theory of Relativity proven by the eclipse of 1919.) Knowledge of the cycles of the mazalos and the timetable of eclipses negates the notion that celestial worship can influence stars and luminaries to change course.

An astrologer cannot predict anything with certainty. Star patterns, which were sketched at creation, cannot account for human activity, nor can they account for "schar ve'onesh". Moreover, Avraham Avinu, the father of Klal Yisroel, was told by Hakadosh Boruch Hu אין מזל לישראל – "Abandon astrological predictions!" – צא מאצטגנינות שלך – Jews are not subject to the effects of the stars.

תמים תהיה עם ה' אלקיך - Rashi elucidates: Walk innocently together with G-d. Trust in Him. Do not scrutinize the future. Our destiny is השגחה פרטית – it is contemporaneously orchestrated directly by Hashem!

An eclipse, which was certain since the luminaries' creation, is not a predicator of a "future" omen. At the moment of creation, this date and location was predestined to experience a סימן רע.

Just as the reader of mazalos does not take into account the merit of man, which cannot be predicted – הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים – so, too, the סימן רע of an eclipse is subject to man's merits.

Weather is the single natural phenomenon that is not predictable. It cannot be forecasted with any degree of certainty more than five days in advance. Rain is dependent upon the merit of man. After creation, rain did not fall until the arrival of man and the prayer of Adam. On the Second Day of Creation the upper waters were separated from the lower waters. The lower waters became salty and useless for drinking and planting. Man must rely upon the upper waters for his drink and for the sustenance of his crops. Only the waters that feed into the rivers of this world from the Garden of Eden retain their usefulness.

Rain can nullify the סימן of the eclipse. Clouds can cover the “smitten” sun or moon and render an eclipse one of the many unobserved wonders of nature.

Jews who reside amongst the אומות העולם might be subject to their mazel. If they merit, perhaps clouds will appear and nullify the negative effects of a solar eclipse upon both them and their kindly Gentile hosts.

An astrologer is thus similar to a geneticist. A geneticist does not predict the future; he merely informs expected fallout of a particular gene.

The Rambam writes: “Any individual whose spirit desires and whose intellect comprehends that he stand before G-d to serve and worship Him, to know G-d and to follow the proper path for which he was created, and to unleash himself from the yoke of the many calculations which mankind chase, has sanctified himself to become Holy of Holies. G-d will be his portion and inheritance for all eternity; he will merit to be guaranteed sustenance in this world as are the Kohanim and Levi'im.”

“Calculations of mankind” include financial forecasts, medical diagnoses, and astrological predictions. One who already received a medical diagnosis can no longer pray for its transformation. One who has obtained a financial analysis can no longer pray that his debts vanish. One who was made aware of his mazel cannot pray for its removal. To pray for an alteration of nature is a “tefillas shav”. One can only pray “mazel tov!” that mazel be employed for his benefit and advantage. For example, one born into מזל מאדים, who delights in blood, might be successful pursuing the medical profession, and is not predisposed to murder. Mazel cannot negate choice of man.

One who has unleashed himself from worldly computations, however, is not restricted within them. His health, sustenance and progeny are bequeathed to him directly by his Creator. “G-d is his portion and inheritance for all eternity!”

בענין ליקוי המאורות

בפירוש רש"י על התורה (בראשית א, יד) איתא וז"ל: "והיו לאותות" כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם שנאמר "מאותות השמים אל תחתו", בעשותכם רצון הקב"ה אין אתם צריכים לדאג מן הפורענות, עכ"ל.

ורבים הקשו שהרי לקוי המאורות הוא דבר טבעי ואפשר לדעת ולחשוב מתי כל לקוי ולקוי, וא"כ איך שייך שלקוי המאורות סימן רע הוא. אבל קושיא זו בא מצד חוסר הבנת ענין הטבע וחכמת האצטגניית. ודע שגם חכמי יון שהיו בתקופת המשנה ידעו לחשוב לקוי הלבנה.

הנה הנהגת הטבע אינו תלוי בשכר ועונש כלל, וכן כתב הרמב"ן ריש פרשת וארא וז"ל: ואם יונח האדם לטבעו או למזלו לא יוסיפו בו מעשיו דבר ולא יגרע ממנו, עכ"ל.

והיינו משום שכשברא הקב"ה את עולמו השריש בשעת בריאתו הנהגת הטבע אשר כל מאורעי העולם כבר הוקבעו בשעת הבריאה "ואין כל חדש תחת השמש" וההנהגה הזאת נכתב ונחקק בהכוכבים ובהמזלות אשר מי שבקי בהם ומבין קריאתם ביכולתו לדעת אשר היה ואשר יהיה.

והנה כתב הרמב"ם (פ"ג מהל' יסוה"ת הלכה ו-ז) שהחכמים הקדמונים העלו שם על שם צורות שתראה בו מן הכוכבים והם המזלות, ואלו הי"ב צורות לא היו מכוונות כנגד אותן החלקים אלא בזמן המבול שאז העלו להן שמות אלו, אבל בזמן הזה כבר סבבו מעט, עכ"ד.

נמצא דבכל שנה ושנה צורות הכוכבים מתחלפים, והמתבונן ומבין צורתם יכול לדעת ההנהגה שכבר הנהיג הקב"ה בטבע בשעת הבריאה, ועל זה נאמר "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", שהרי הנהגת כנסת ישראל היא הנהגת ניסית למעלה מדרך הטבע אשר תלוי בשכר ועונש ואינו תלוי בהנהגת הטבע הנחקק בכוכבים שאינו משתנה לפי מעשה בני אדם.

והנה גם המאורות הם משבעה כוכבי לכת אשר מהלכם נחקק בששת ימי בראשית ונשרש בשעת הבריאה, עתים מזומנים לפורענות שאינו תלוי במעשה בני אדם, והיודע מהלכם יכול לדעת אותם העתים המזומנים לפורענות לפי זמן לקוי המאורות ומקום הלקוי שהוא בכלל חכמת חשבון תקופות ומזלות, ועל זה נאמר לישראל "מאותות השמים אל תחתו" שאין ישראל נתונים תחת הנהגת הטבע אלא הנהגתם הוא הנהגה ניסית אשר תלוי במעשה בני אדם ולפיכך אין מזל לישראל.

והא דאיתא במס' סוכה (כט, א) בשביל ד' דברים חמה לוקה ובשביל ד' דברים מאורות לוקין, נראה לפרש שעצם הלקוי הוא מכלל יסורים שנחשך העולם באותה שעה ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה כו', ולא קאי על הסימן רע הנ"ל שנכלל בכלל המזל שנחקק מששת ימי בראשית, ולולא החטא לא היה העולם בחושך ובצער בשעת ליקוי המאורות ולו נתכננו עלילות להשוות הנהגת הטבע הנחקק מימי בראשית עם הנהגת ההשגחה לפי מעשה בני אדם.

בענין הנ"ל בהרחבה

א

המזלות

בפירוש רש"י על התורה (בראשית א, יד) איתא וז"ל: "והיו לאותות" כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם שנאמר "מאותות השמים אל תחתו", בעשותכם רצון הקב"ה אין אתם צריכים לדאג מן הפורענות, עכ"ל. ורבים הקשו שהרי לקוי המאורות הוא דבר טבעי ואפשר לדעת ולחשוב מתי כל לקוי ולקוי, וא"כ איך שייך שלקוי המאורות סימן רע הוא. אבל קושיא זו בא מצד חוסר הבנת ענין הטבע וחכמת האצטגניית. [ודע שגם חכמי יון שהיו בתקופת המשנה ידעו לחשוב לקוי הלבנה].

הנה הנהגת הטבע אינה תלויה בשכר ועונש כלל. וכ"כ הרמב"ן (ריש פרשת וארא) וז"ל: ואם יונח האדם לטבעו או למזלו לא יוסיפו בו מעשיו דבר ולא יגרע ממנו, עכ"ל. והיינו משום שכשברא הקב"ה את עולמו השריש בשעת בריאתו הנהגת הטבע אשר כל מאורעי העולם כבר הוקבעו בשעת הבריאה, "ואין כל חדש תחת השמש", והנהגה הזאת נכתב ונחקק בהכוכבים ובהמזלות, אשר מי שבקי בהם ומבין קריאתם, ביכולתו לדעת אשר היה ואשר יהיה.

והנה כתב הרמב"ם (פרק ג מיסודי התורה הל' א-ז): והגלגלים הם הנקראים שמים ורקיע וזבול וערבות, והם תשעה גלגלים כו'. גלגל התשיעי שהוא מקיף את הכל חלקוהו החכמים הקדמונים לשנים עשר חלק, כל חלק וחלק העלו לו שם על שם צורה שתראה בו מן הכוכבים שלמטה ממנו שהם מכוונים תחתיו, והם המזלות ששמותם טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים. גלגל התשיעי עצמו אין בו לא חלוקה ולא צורה מכל הצורות האלו ולא כוכב, אלא בחיבור הכוכבים שבגלגל השמיני הוא שיראה בכוכבים גדולים שבו תבנית הצורות האלו או קרוב להן. ואלו השתים עשרה צורות לא היו מכוונות כנגד אותן החלקים אלא בזמן המבול, שבו העלו להן שמות אלו, אבל בזמן הזה כבר סבבו מעט, לפי שכל הכוכבים שבגלגל שמיני כולם סובבים כמו השמש והירח, אלא שהן סובבים בכבדות, וחלק שתהלך השמש כנגדו ביום אחד ילך כנגדו כל כוכב מהן בקרוב משבעים שנה (procession of the equinoxes) "one degree every seventy years" עכ"ל.

נמצא מבואר בדבריו דצורות המזלות משתנות תמיד, דבזמן הזה הצורות שהן בחלק הגלגל שבו מזל ניסן, דהיינו השלשים מעלות אחר התחלת תקופת ניסן, אינן טלה, שהרי באותו החלק איכא כוכבים אחרים, ומאותן כוכבים יתראה צורות אחרות. ובזמן הזה אין תחילת הנקודה שבה יתקבץ גלגל המזלות עם גלגל שיווי היום בתחילת מזל טלה.

ודע שאין המזלות פועלים שום דבר בעולם, וגם אין המאורות לוקין משום עונש, שהרי מפורש בגמ' (סוכה כט, א) שבזמן שישראל עושין רצונו של מקום אין מתייראין מכל אלו שנאמר "ומאותות השמים אל תחתו", ומכאן למדו ז"ל (שבת קנו, א) אין מזל לישראל. אלא ענין המזלות הוא דכשברא הקב"ה את העולם, ברא עתים עתים, דהיינו עת לחרוש ועת לזרוע וזמני עושר וזמני עוני, וכל העתים והזמנים עד סוף כל הדורות הכל כתוב במזלות, שהרי מזלי כל שנה ושנה משונים זה מזה, שהרי כוכבי חודש ניסן של שנה זו אין דומים לכוכבי חודש ניסן של שנה שעברה, וכל שכן שעל ידי כוכבי לכת צורות הכוכבים משתנים, ולכן כל חודש וחודש וכל שנה ושנה משונה מחברתה, וכמו שאפשר להכיר אדם על ידי רושמי אצבעותיו, שרושם אצבעות כל אדם משונה מחבירו, כך אפשר להכיר כל שנה ושנה על ידי צורת המזלות.

אין מזל לישראל

והנה הנהגת כנסת ישראל היא הנהגת ניסית למעלה מדרך הטבע, והנהגתם היא על פי שכר ועונש ולא על פי הנהגת הטבע הנחקק בכוכבים שאינו משתנה לפי מעשה בני אדם.

והנה גם המאורות הם משבעה כוכבי לכת אשר מהלכם נחקק בששת ימי בראשית, ונשרש בשעת הבריאה עתים מזומנים לפורענות, שאינם תלויים במעשה בני אדם.

והא דאמרינן דלקוי המאורות הם סימן רע לעולם, היינו דבששת ימי בראשית כשברא הקב"ה את עולמו, סידר את זמנים המסגולים לרעה בסימן לקוי המאורות, והיודע מהלכם יכול לדעת אותם העתים המזומנים לפורענות לפי זמן לקוי המאורות ומקום הלקוי, שהוא בכלל חכמת חשבון תקופות ומזלות.

ועל זה נאמר "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", שאין לדרוש אחר העתידות על פי המזלות, ונאמר לישראל "מאותות השמים אל תחתו", שאין ישראל נתונים תחת הנהגת הטבע, אלא הנהגתם היא הנהגה ניסית אשר תלויה במעשה בני אדם, ולפיכך אין מזל לישראל. שבזמן שישראל עושין רצונו של מקום אין צריכים ליירא מן המזל ומן הטבע, כדאמר הקב"ה לאברהם (שבת שם) צא מאצגנונית שלך, שישראל נידונים לפי מעשיהם, ולכן אמר להם הקב"ה אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו.

[והא דאיתא במס' סוכה (שם) בשביל ד' דברים חמה לוקה ובשביל ד' דברים מאורות לוקין, נראה לפרש שעצם הלקוי הוא מכלל יסורים, שנחשך העולם באותה שעה, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה כו', ולא קאי על הסימן רע הנ"ל שנכלל בכלל המזל שנחקק מששת ימי בראשית. ולולא החטא לא היה העולם בחושך ובצער בשעת ליקוי המאורות, ולו נתכננו עלילות להשוות הנהגת הטבע הנחקק מימי בראשית עם הנהגת ההשגחה לפי מעשה בני אדם.]

וכן כתב הרשב"א (בתשובה חלק א סי' יא) וז"ל: ישראל חלק ה' וחבל נחלתו ואינם מסורים למזלות השמים, כי הם למעלה מן המזלות כו', ומה שכתב (ירמיה י, כג) "לא לאדם דרכו", כשאינו עושה רצון השם, שאז הוא מסור למזל, לפי שעונותיו הבדילו בינו ובין השם והשפיל עצמו ממעלות עליונות ובא וישב לו במדרגות החתחונות תחת המזלות, והוא שכתב (דברים לג, כ) "אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם", ר"ל אסלק השגחתי מהם ואניחם ביד המזלות ושאר משרתי השמים אשר בחרו בס' כשאר האומות, ואז אראה באחריתם מי יצילם מיד המקרים ההווים מתנועות הגלגלים והמזלית כו', עכ"ל. כלומר כשעונותיו מבדילים בינו ובין השם, השגחתו מסולק ממנו והוא מסור למקרי הטבע. וכן כתב המאירי (סוטה ג, ב) וז"ל: שהעזב למקרים הוא אחד מדרכי העונש.

ודע, דאע"פ דהמקרים תלויים במזל, אבל מעשה האדם תלוי בבחירתו. וכן כתב הראב"ד (פ"ה מה' תשובה ה' ה בהשגות) וז"ל: והדבר ידוע שכל מקרה האדם קטן וגדול מסר הבורא בכח המזלות, אלא שנתן בו השכל להיותו מחזקו לצאת מתחת המזל, והוא הכח הנתון באדם להיות טוב או רע, עכ"ל.

וכן מצאתי להגאון מוהר"ר יונתן אייבשיץ זצ"ל (מובא בספר ליקוט מאמריו יערי עם דבשי' עניני פורים אות סב) וז"ל: דע כי רבים מחכמי תולדה ובראשם הראב"ע חושבים כי יש כח במזל לגרום לאדם כפי תולדה שלו כו'. אבל רבים ובראשם הרמב"ם חולקים על זה וטענתם דא"כ אף אתה תפר יראה ויש ביטול לקיום התורה ושכר ועונש להיות האדם מוכרח מפי המזל כו'. ואמת כי תירצו דאף כי יש בכח מזל לגרום לאדם סדר הנהגתו, מ"מ יש כח באדם לעשות מול המזל כו' וזהו חלק אדם ממעל לגבור על המזל בחכמתו ויראתו כו', עכ"ל.

ודע דאין למזלות שום בחירה, שהם עושים באימה רצון קונם, אלא ענין המזלות הוא לגלות על ידיהם מה שנגזר מתחילת בריאת העולם, ואין המזל הגורם אלא הבורא הוא הגורם. אבל האדם יש לו בחירה ואין מעשיו נגזרים מתחילת הבריאה, ולכן גם שכרו וענשו אינם נגזרים מתחילת הבריאה, אלא א"כ יסתר

השגחתו ממנו ח"ו וינחנו למקרים. וזהו מש"כ בעל היערות דבש (מובא בספר הנ"ל אות ס"ד) וז"ל: אם
אנו מתנהגים על פי מזל שהוא הטבע, א"כ כשנעשה דבר למולו נקרא נס, אבל אם אנו מתנהגים למעלה מן
המזל א"כ לא שייך קריאת שם נס כלל, דמאי שנא האי מהאי, הכל למעלה מן המזל, עכ"ל.

וכ"כ הרמב"ם (הקדמה למס' אבות פרק ח) וז"ל: הרצון היה בששת ימי בראשית שימשכו הדברים כולם
על טבעם תמיד, כמו שאמר (קהלת א, ט) "מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש
תחת השמש", ומפני זה הוצרכו החכמים לומר כי כל המופתים היוצאים חוץ לטבע אשר היו, וגם אשר
עתידיים להיות מאשר יעד בהם הכתוב, כולם קדם בהם הרצון בששת ימי בראשית, עכ"ל. כלומר
המופתים אינם סותרים רצונו יתברך מתחילת הבריאה, כי תנאי התנה הקב"ה במעשה בראשית (עי'
בראשית רבה ה, ד) על עניני המופתים. [והא דהזכירו תמיד ענין מזלות ולא ענין הטבע, י"ל להראות דאין
שום דבר של מקרה (chance), אלא הכל בכתב מיד ה', שהרי המזלות מראין סדר הבריאה. ועי' בהגדה של
פסח הנלקט מדברי רש"י הירש זצ"ל בפסקא 'תם מה הוא אומר' מה שכתב בענין המקרה].

∞ • ∞

כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם
...בעשותכם רצון הקב"ה אין אתם צריכים לדאוג מן הפורענות
(רש"י בראשית א, יד)

"Eclipses of the luminaries are a bad omen... but those who perform the Will of G-d need not worry from punishment."

Eclipses are a natural occurrence and can be scientifically predicted. The omen of the eclipse is similar to astrology. The apparent positions of the stars constantly change, due to the placement of the planets and due to the procession of the equinoxes. Rambam states the figures of the twelve מזלות were only accurate during the period immediately following the מבול. מבל is no longer the מזל of ניסן, but rather a different figure that can be drawn from the stars the sun passes through during that month. Thus, the omens of the stars and of the eclipses were set into place at the time of creation, and can be calculated until the end of time. שכר ועונש, however, cannot be read into the configuration of the stars, and depend upon the merit of mankind. Therefore "those who perform the Will of G-d" need not be concerned with the omens of the stars.

"והיו לאותות" (בראשית א, יד). פירש רש"י: כשהמאורות לוקין סימן רע לעולם.

אף על פי שבחשבון יש לחשב לקיית המאורות שקורין אקליפ"ס, מכל מקום, המבין ענין ממשלת הכוכבים ואיצטגנית, היינו שברא הקב"ה בעולמו סדר הנהגת עולמו, ואינו תלוי בשכר ועונש, וכבר מששת ימי בראשית כללו בסדר הכוכבים, ואינם בעלי בחירה לשנות הסדר שהם פועלי אמת שפעולתם אמת שלא ישנו את תפקידם.

"יהי מאורות" (בראשית א, יד). פירש רש"י: חסר וי"ז כתיב, על שהוא יום מארה...

בזה חלוק אור המאורות מאור שנברא ביום הראשון, שאור הגנוז היה כולו טוב, משא"כ אור המאורות יש בה מארה, כמו שלפעמים אור השמש שורף את עור הבשר ואת הזרעים.

וזה שפירש רש"י (שם): כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם... בעשותכם רצון הקב"ה אין אתם צריכים לדאוג מן הפורענות.

ודע שסימן רע של ליקוי המאורות הוא דבר טבעי שידוע ע"י האצטגנינון, ובעשותכם רצון הקב"ה אין צריכים לדאוג מן הפורעניות משום שהשגחת הקב"ה היא למעלה מן הטבע.

